

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General d'Ordenació i Innovació

**PLA QUADRIENNAL DE
FORMACIÓ PERMANENT DEL
PROFESSORAT**

2004-2008

INDEX

1	INTRODUCCIÓ	3
2	EL MODEL DE FORMACIÓ PERMANENT DEL PROFESSORAT	4
2.1	Planificació a mitjan termini (2004/2008)	4
2.2	Model de formació permanent	5
2.3	Organització i gestió de la formació permanent	6
2.4	Estructura organitzativa	8
2.5	Modalitats de formació	10
2.6	Recursos humans, econòmics i d'infraestructura	10
3	CONCRECIÓ DEL PLA 2004-2008	11
3.1	Necessitats formatives	11
3.2	Objectius	14
3.3	Línies prioritàries	16
3.4	Plans pilot	18
3.4.1	Pla d'aplicació a l'aula de la formació permanent del professorat	18
3.4.2	Pla d'avaluació de l'impacte de les activitats formatives	18
3.4.3	Centres amb seccions europees	18
3.5	Seguiment i avaluació	20

1 INTRODUCCIÓ

La Conselleria d'Educació i Cultura a través de l'òrgan responsable de la formació permanent del professorat, la Direcció General d'Ordenació i Innovació, presenta amb aquest document el **PLA QUADRIENNAL DE FORMACIÓ PERMANENT DEL PROFESSORAT (2004/2008)**, que és el resultat d'un procés d'anàlisi i de planificació, realitzat amb voluntat d'integració de les aportacions dels diversos sectors implicats amb l'educació a les Illes Balears.

Aquest nou Pla té la voluntat de fer un plantejament de la formació permanent del professorat que pugui contribuir a la millora de la qualitat de l'educació, a través dels processos de formació permanent del professorat i que alhora pugui servir com a instrument eficaç per resoldre les necessitats formatives del professorat en el seu conjunt i dels mestres i professors en particular, conjugant aquesta exigència amb l'atenció a les demandes del sistema educatiu, i dels equips docents dels centres, per millorar, en darrer terme, l'aprenentatge de l'alumnat .

Amb aquests objectius, la Direcció General d'Ordenació i Innovació ha realitzat un procés de detecció de necessitats formatives i un procés d'avaluació de l'anterior Pla quadriennal de formació permanent del professorat, en els quals han participat els agents protagonistes de l'educació i de la formació: professorat, centres educatius, centres de professors, Servei de Formació Permanent del Professorat, altres serveis de l'Administració educativa i han estat debatuts i informats per l'òrgan consultiu de la Conselleria en aquesta matèria que és la COMISSIÓ DE FORMACIÓ PERMANENT DEL PROFESSORAT DE LES ILLES BALEARS. Aquesta està integrada per representants de les organitzacions sindicals i patronals d'educació, de la UIB, dels moviments de renovació pedagògica, de l'Administració educativa i per experts en formació del professorat. En definitiva, un ventall ampli i representatiu del sistema educatiu.

Les informacions recollides i valorades pels diferents agents de la formació permanent del professorat i degudament analitzades i contrastades en el si de l'òrgan consultiu, és el fonament principal del Pla, les línies mestres del qual queden manifestes al llarg del document que teniu a les mans. Aquest pretén ser una planificació flexible i adaptable i que serveixi de guia i de referent o marc general dels programes anuals de formació permanent del professorat dels propers quatre cursos escolars.

Aquest nou Pla, en comparació amb l'anterior, ha simplificat el nivell de presentació de la informació per tal d'optimitzar la seva utilització i per remarcar la funcionalitat com a guia per a la realització dels programes anuals. El Pla s'estructura en dos capítols: al primer, amb el títol de "*Model de Formació Permanent del Professorat*", es justifica la planificació a mig termini i es concreten tot el procés de la planificació i els recursos per a la gestió del Pla; al segon capítol es concreten els resultats de la detecció de necessitats i els objectius, línies prioritàries, i els plans pilot per als propers quatre anys, i s'explicita el seguiment i l'avaluació del Pla.

2 EL MODEL DE FORMACIÓ PERMANENT DEL PROFESSORAT.

2.1 Planificació a mitjan termini (2004/2008)

La formació permanent del professorat ha de donar resposta a diferents necessitats formatives de naturalesa molt diversa i complexa. Diversitat i complexitat que suposen atendre les necessitats, derivades d'una situació sobre la qual incideixen factors de diferents dimensions com l'actualització científica i didàctica, i d'altres factors com poden ser, entre molts d'altres, l'empenta de la societat de les tecnologies de la comunicació, l'atenció a la diversitat, la interculturalitat, els avenços en matèria de gestió o el repte de la cooperació internacional.

Aquesta necessitat de previsió ens ha portat a la plasmació d'un nou disseny de la formació permanent del professorat no universitari a les Illes Balears que, tot mirant a un horitzó relativament llunyà en el temps -quatre anys-, ens permeti, a partir de les dades contrastades de la realitat d'avui, establir uns principis, fixar unes pautes, definir unes prioritats que, alhora que tracten de donar resposta a les demandes del sistema educatiu i dels professionals de l'educació, envesteixen els reptes de futur amb realisme i voluntat de millora.

Sembla convenient, doncs, en aquest context, i aquest ha estat el parer de la Comissió de Formació Permanent del Professorat de les Illes Balears, realitzar una planificació, flexible i adaptable, que es proposi com a límit temporal un període de quatre anys, a fi i efecte de poder garantir que tots els esforços –econòmics, humans, intel·lectuals, institucionals- s'adrecin cap a l'optimització dels resultats. Una planificació elaborada des del consens, basada en la realitat analitzada per agents molts diversos, amb capacitat d'adequació als canvis que es puguin produir. Això implica, lògicament, uns mecanismes d'avaluació i de seguiment com a part essencial de la pròpia planificació. Una planificació oberta a la participació dels diferents sectors, institucions i entitats formadores a la recerca de la millora de la qualitat de l'ensenyament.

El Pla, com és preceptiu, haurà de ser desenvolupat amb programes anuals que atenguin i que donin forma concreta a les previsions establertes i que puguin donar resposta al sorgiment de noves necessitats no previstes. La participació de tots els agents ha de ser la màxima garantia de l'eficàcia dels propòsits programàtics per adequar-se a les possibilitats del professorat i a les noves demandes del sistema.

La resposta educativa i formativa a la diversitat de trajectòries i d'interessos escolars, a la problemàtica social existent i a la incorporació elevada de població immigrant de diferents indrets del món, la qual cosa suposa la convivència de diferents cultures i llengües, ha d'atendre el principi constitucional d'igualtat d'oportunitats per a tots els infants envers l'educació. És per això que des de la formació permanent del professorat cal un esforç per organitzar activitats formatives que ajudin el professorat en l'atenció a les característiques d'aquest alumnat de temàtiques com: interculturalitat, llengua, resolució de conflictes, competència social... i que aquest àmbit de la formació es converteixi en un dels més rellevants a l'actualitat a la nostra comunitat autònoma.

2.2 Model de formació permanent

La formació permanent del professorat és un procés continu de desenvolupament professional, a partir de la reflexió sobre les pràctiques d'aula i de centre, realitzada fonamentalment en equip, en la qual la teoria i la pràctica s'interrelacionen. Es du a terme a través d'un conjunt d'actuacions encaminades a mantenir i millorar el nivell de coneixement didàctic, científic i tecnològic del professorat que ha de donar resposta a les necessitats canviants dels sistemes socioculturals i educatius.

La necessitat de fer una oferta formativa diversificada, dirigida a un col·lectiu també divers, ens fa reflexionar sobre el fet que aquesta oferta ha de ser quantitativament suficient, que possibiliti la participació de tot el professorat interessat i, a la vegada, de qualitat.

La Direcció General d'Ordenació i Innovació presenta aquest Pla de formació, el qual va adreçat a la millora del nivell de qualificació del professorat en actiu per tal de contribuir al seu desenvolupament personal i professional, ja que és el professorat el principal agent que fa possible millorar la qualitat de l'ensenyament.

La formació permanent del professorat té com a objectiu que un professional de l'ensenyament que sigui capaç de:

- Analitzar el context en el qual desenvolupa la seva activitat, i planificar-la.
- Combinar l'atenció a les necessitats de l'alumnat en el seu conjunt amb les exigències individuals, i lluitar contra les desigualtats, però treballant des de la diversitat.
- Saber treballar integrat en un equip dins un projecte de centre.
- Establir una relació d'acompanyant en l'aprenentatge dels seus alumnes, ajudant-los a cercar, organitzar i administrar el saber; sense limitar-se al paper de transmissor d'informacions.
- Situar-se al lloc de l'altre, entendre'l i ajudar-lo a aprendre i saber com ajudar l'alumnat per ensenyar-los a aprendre a aprendre i tenir coneixement sobre com aprenen les persones i sobre les estratègies i tècniques pedagògiques per ajudar-les.
- Analitzar, avaluar i interpretar individualment i, sobretot, en equip la seva pràctica amb la intenció de millorar-la.
- Conèixer en profunditat allò que ensenya.
- Comprendre que la seva feina és un procés d'aprenentatge permanent i ser capaç de mantenir una actitud positiva envers el canvi i una actitud crítica amb la seva pròpia feina.

Aquest model de professorat requereix d'un model formatiu que es caracteritzi per:

- Estar contextualitzat en la pràctica professional. Per aquest motiu és important la formació dels equips docents dels centres educatius.
- Combinar i interrelacionar teoria pedagògica i educativa i pràctica docent per facilitar la innovació.
- Diversificar l'oferta i les estratègies formatives per atendre els diferents col·lectius docents.
- Ser gratuït i combinar l'adequada obligatorietat i voluntarietat.
- Descentralitzar i al mateix temps universalitzar, a causat, d'entre d'altres, a les característiques geogràfiques i la globalització de la cultura.

- Basar-se en l'assessorament i en l'ajut a l'aprenentatge entre iguals.

2.3 Organització i gestió de la formació permanent

El procés d'organització i gestió de la formació permanent del professorat ve determinat pel Decret 68/2001, de 18 de maig, pel qual es regula l'estructura i l'organització de la formació permanent del professorat de la comunitat autònoma de les Illes Balears. Aquest Decret té com a objectiu optimitzar i organitzar els diferents recursos i actuacions de l'estructura formativa.

A la nostra comunitat autònoma la formació permanent del professorat s'organitza a través dels centres del professorat (CEP) adscrits i coordinats pel Servei de Formació Permanent del Professorat de la Direcció General d'Ordenació i Innovació de la Conselleria d'Educació i Cultura, i la Comissió de Formació Permanent del Professorat de les Illes Balears, com a òrgan consultiu.

La formació permanent constitueix un procés integrat per diverses fases:

1. *Detecció de necessitats.* És un procés mitjançant el qual es reconeixen i s'identifiquen les necessitats de formació del professorat, tant individualment com en l'àmbit organitzatiu del centre educatiu.
2. *Definició de prioritats formatives.* És la fase en la qual es prioritzen les necessitats detectades i s'elaboren propostes de solució, que seran dissenyades posteriorment.
3. *Programa de formació.* A partir de les necessitats detectades es planifiquen totes i cada una de les tasques prèvies (activitats, objectius, espais, temps, condicions...) a la realització de les activitats formatives.
4. *Desenvolupament de les activitats formatives.* És el punt culminant del procés en el qual s'executen les activitats formatives, d'acord amb les característiques de les diferents modalitats formatives.
5. *Seguiment i avaluació.* Es realitza tant del procés de planificació com de l'execució de les activitats.

Desenvolupam i contextualizam cada una d'aquestes fases:

1.- *Detecció de necessitats*

La detecció de necessitats està en relació directa amb el mateix procés de formació, perquè l'obtenció d'informació ve determinada per la formació de les persones que participen en la consulta; és per això que consideram la detecció de necessitats com un procés obert al llarg del desenvolupament del present Pla i que ha de servir per a la seva reorientació i avaluació.

Per determinar les necessitats formatives del professorat de les Illes Balears, com a punt de partida per a la definició del present Pla, s'ha realitzat la detecció de necessitats formatives d'ampli abast, fase imprescindible de realització prèvia al desenvolupament de plans formatius (veure informe de detecció de necessitats).

Dins d'aquest procés continu de detecció de necessitats hi ha moments puntuals en què es recull i s'estructura la informació obtinguda o s'estableixen procediments per recollir informació. Les fases del procés de planificació són les que ens marquen aquests moments.

Per a la detecció de necessitats abans de la realització d'aquest Pla:

- S'han realitzat un qüestionari i s'ha passat a una mostra àmplia de professorat de totes les etapes educatives.
- S'han consultat els diferents serveis i entitats que participen en l'organització de la formació permanent del professorat.
- S'han consultat els agents prioritaris de la formació (assessors/es de CEP i equips pedagògics del CEP).
- S'han avaluat el Pla quadriennal 2000-2004.
- S'han analitzat i valorat, per part de la Comissió de Formació Permanent de les Illes Balears, les necessitats de formació permanent del professorat.

2.- Definició de prioritats formatives

Per a la definició de prioritats formatives es fa necessari cercar l'equilibri entre les necessitats manifestades pel professorat, pels centres, per les diferents unitats de l'Administració educativa consultades, i les demandes que genera la mateixa dinàmica del sistema educatiu. Les prioritats formatives es concreten al *Pla quadriennal de formació permanent del professorat*.

El procés d'avaluació del passat Pla quadriennal de formació permanent (2000-04) ha estat un element valuós per a la definició de les prioritats formatives en aquest nou Pla, així com per valorar la seva utilitat, tant per establir el marc general de la formació com per fer de guia i per facilitar la planificació coherent i coordinada de les programacions anuals.

3.- Programa de formació

Representa el conjunt d'activitats formatives que es planifiquen per a cada curs escolar. A la nostra comunitat autònoma, les activitats es publiquen al Programa anual de formació permanent del professorat i dins d'aquest es concreten les activitats formatives que realitzaran cada un dels CEP (Palma, Inca, Manacor, Menorca i Eivissa-Formentera) i les que realitzarà el Servei de Formació Permanent del Professorat de la Direcció General d'Ordenació i Innovació.

Com a complement dels programes anuals, i en alguns casos per aprofundir en alguna temàtica, les diferents entitats que col·laboren en la formació també programen activitats que poden ser "homologades" i "reconegudes" com activitat de formació permanent del professorat per part de la Conselleria d'Educació i Cultura. (Ordre de 2 gener de 2002, BOIB de 17 de gener).

4.- Realització de les activitats

Cada institució responsable de l'organització de la formació permanent dissenya i du a terme, d'acord amb la planificació prevista i amb la normativa establerta, cada una de les activitats de formació.

Per al disseny, cal tenir en compte el que s'assenyala a l'Ordre de 2 de gener de 2002 (BOIB núm. 8, de 17 de gener), de planificació i reconeixement de la formació permanent del professorat no universitari,

5.- Seguiment i avaluació

L'avaluació ha de cobrir una doble finalitat: d'una banda, ha de servir per emetre una valoració sobre la planificació (Pla i Programa) i, per tant, ha de ser útil per determinar en quina mesura s'han aconseguit els objectius previstos; d'altra banda, ha de servir per valorar la influència de la formació als centres i el grau d'influència d'aquesta formació en l'alumnat.

L'efectivitat de l'avaluació ve condicionada per una sèrie de trets, d'entre els quals destaquem:

- L'avaluació s'ha de planificar paral·lelament i ha de ser coherent amb el Pla, el Programa i les activitats.
- Ha d'obeir a un pla d'actuació dels agents implicats en l'avaluació.
- Ha de preveure la varietat de finalitats que es planteja la formació permanent.
- Ha de preveure estratègies variades i ha de comptar amb una gran varietat d'agents d'avaluació.
- S'ha de desenvolupar a diferents moments. Comença ja abans de la mateixa elaboració del Pla, amb la detecció i l'anàlisi de les necessitats, i continua al llarg del procés d'aplicació per tal de reformular-la, si cal. Acaba amb un informe final que serveix per a la definició del proper Pla.
- Ha de prioritzar l'anàlisi qualitativa de les dades, per sobre de la quantitat.

Dins del passat Pla quadriennal (2000-04) es va realitzar, a l'inici, un pla d'avaluació que es va a dur a terme durant els quatre cursos escolars, i al final del quadrienni s'ha realitzat un procés denominat "*Avaluació del Pla quadriennal de formació del professorat 2000-04*", que ha aportat informacions significatives i que s'han recollit a l'actual Pla.

2.4 Estructura organitzativa

La diversitat dels agents que intervenen en la formació permanent del professorat obliga a una distribució de les tasques i les funcions que possibilitin la planificació, l'execució i l'avaluació de la formació permanent

A l'estructura organitzativa es diferencien dos nivells: el col·lectiu a qui s'adreça la formació i els agents que intervenen en la gestió de la formació.

- *Els destinataris de la formació* són tots els docents dels diferents nivells educatius diferents als universitaris tant del sector públic com del privat, i els professionals dels serveis educatius i de la inspecció.
- *Els agents que intervenen en la gestió de la formació* són molt diversos i actuen a diferents fases del procés (detecció de necessitats, planificació, organització, suport, seguiment, avaluació i gestió administrativa). A continuació es citen aquests agents i les seves funcions agrupades en tres àmbits: àmbit de serveis centrals, àmbits de centre de professorat i de recursos, i àmbit de centres.

Àmbit de serveis centrals:

Comissió de Formació Permanent del Professorat de les Illes Balears

És una comissió consultiva, que pel Decret 68/2001, de 18 de maig, pel qual es regula l'estructura i l'organització de la formació permanent del professorat de la comunitat autònoma de les Illes Balears, determina quines són les seves funcions i quina és la seva composició. Està integrada per representants de diferents sectors relacionats amb la formació permanent del professorat i amb el mateix professorat, que n'és el destinatari. La constitueixen representants de la Direcció General d'Ordenació i Innovació, de la Direcció

general de Formació Professional, del Departament d'Inspecció Educativa, de la Universitat de les Illes Balears, de les organitzacions sindicals, de les organitzacions empresarials més representatives del sector de l'ensenyament, de les entitats que actuen en el camp de la innovació pedagògica i experts de reconegut prestigi del món de l'educació.

Direcció General d'Ordenació i Innovació

És la unitat central de direcció i coordinació del Pla i dels programes anuals de formació permanent del professorat. La Direcció General d'Ordenació i Innovació exerceix, en temes de formació permanent del professorat, mitjançant del Servei de Formació Permanent del Professorat.

Altres departaments i serveis de la Conselleria d'Educació i Cultura col·laboren amb el Servei de Formació Permanent del Professorat en l'organització del perfeccionament del professorat.

Àmbit de Centres del professorat

Hi ha cinc centres del professorat situats a Eivissa i Formentera, Inca, Manacor, Menorca i Palma. Aquests centres desenvolupen la tasca d'articular la formació permanent del professorat i dels centres del seu àmbit.

Àmbit de centres educatius

En relació a la formació permanent del professorat els centres tenen les funcions següents:

El centre ha d'elaborar al començament de curs el pla de formació del professorat del centre. El Pla s'ha d'elaborar a partir de l'oferta formativa que recull el pla anual de la Conselleria d'Educació i Cultura, tenint en compte les necessitats formatives que presenta cada centre, a partir de l'anàlisi efectuada sobre això per la comissió de coordinació pedagògica. Una vegada aprovat pel claustre el pla de formació s'inclourà en la programació general anual.

- *Claustre de professorat*

Participar en la planificació de la formació del professorat del centre i elegir els seus representants al centre del professorat.

Aprovar el Pla de formació del professorat del centre.

- *Comissió de coordinació pedagògica.*

Elaborar la proposta del pla de formació del professorat. (si no hi ha Comissió de coordinació pedagògica, la proposta l'elaborarà el claustre).

- *Cap d'estudis*

Coordinar, en col·laboració amb el representant del centre al CEP, les activitats de perfeccionament del professorat, com també planificar i organitzar les activitats de formació que es realitzen al centre.

- *Departaments i cicles*

Promoure la investigació educativa i proposar activitats de perfeccionament per als seus membres.

- *Representant del centre al CEP.*

- Participar en les reunions de representants de centres convocades pel director del CEP del seu àmbit.
- Fer arribar al centre del professorat del seu àmbit els suggeriments sobre l'organització de les activitats manifestades pel claustre, pels departaments didàctics o pels equips de cicle.
- Informar puntualment el claustre de les activitats de formació que el puguin afectar.
- Col·laborar amb el cap d'estudis en la coordinació del professorat i del centre en les activitats de formació permanent.

2.5 Modalitats de formació

La definició de les diferents modalitats i les característiques de les activitats de formació, vénen determinades al capítol II de l'Ordre de planificació i reconeixement de la formació permanent del professorat no universitari, de 2 de gener de 2002. (BOIB núm 8, de 17 de gener). Les modalitat formatives bàsiques són: cursos, seminaris i grups de treball.

2.6 Recursos humans, econòmics i d'infraestructura.

Recursos humans

Les persones responsables de l'organització i de la gestió de les activitats de formació permanent són un element primordial per a l'assoliment dels objectius que es fixen en aquest Pla. Qualsevol actuació que es vulgui dur a terme està absolutament condicionada als efectius humans que hi ha al darrere.

Els recursos humans assignats per l'Administració educativa a la gestió del Pla són els següents:

- Personal adscrit al Servei de Formació Permanent del Professorat de la Direcció General d'Ordenació i Innovació.
- Personal adscrit als CEP: directors, assessors, administratius i auxiliars, que variaran segons l'evolució del Pla.
- Assessors específics que determini la Conselleria d'Educació i Cultura, d'acord amb l'evolució del Pla.
- Altre professorat formador.
- Representants de centres al CEP.

Recursos econòmics

La naturalesa de les despeses derivades de l'aplicació del Pla comporta que les assignacions econòmiques es centrin, prioritàriament, en els conceptes de:

- El fet d'impartir la docència.
- Els desplaçaments i les dietes del professorat formador.
- Adquisició, elaboració i reproducció de materials curriculars i per a la formació.
- Assignacions als convenis amb la UIB i altres institucions, com també a subvencions a entitats col·laboradores en la formació.
- Ajudes individuals al professorat per despeses derivades de la participació en activitats de formació.
- Llicències d'estudi.
- Estadies formatives en empreses.
- Despeses derivades de la participació del professorat en activitats formatives específiques realitzades a altres comunitats autònomes o altres illes.

Infraestructures.

La xarxa pròpia de les institucions de formació està formada per cinc centres de professorat: CEP de Palma, CEP d'Inca, CEP de Manacor, CEP de Menorca, amb seu a Maó i Ciutadella, CEP d'Eivissa i Formentera, amb seu a cada una de les Illes.

3 CONCRECIÓ DEL PLA 2004-2008.

3.1 NECESSITATS FORMATIVES.

Durant el mes de juny de 2004, es va realitzar un procés de recollida i plasmació de les necessitats formatives per part de les assessories dels CEP en coordinació amb el SFPP. S'han organitzat per etapes educatives. Donar respostes a aquestes necessitats i a altres que puguin sorgir és l'objectiu del Pla.

EDUCACIÓ INFANTIL

- Actualització científica i didàctica de totes les àrees de l'educació infantil, des d'una concepció globalitzadora i constructivista de l'aprenentatge.
- Observació, anàlisi i avaluació dins l'aula
- Ensenyar a pensar: filosofia 3/18
- Estratègies metodològiques i d'organització per al professorat 0-3
- Observació com eina d'intervenció a 0-3 anys
- Aprenentatge de la lectura i escriptura
- Psicomotricitat
- Participació i comunicació amb les famílies
- Educació afectiva i emocional
- Hàbits de salut i benestar
- Llengües estrangeres: anglès (professorat especialista)
- Estratègies metodològiques per al professorat especialista d'educació física i musical

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

- Actualització científica, didàctica i metodològica de totes les àrees de l'educació primària, des d'una concepció constructivista de l'ensenyament aprenentatge i atenent la diversitat.
- Aprenentatge de la lectura i escriptura.
- Tractament de llengües dins del currículum (coordinació entre llengües primeres i estrangeres)
- Relació família-escola.
- El treball cooperatiu.
- Educació afectiva i emocional
- La intervenció de l'equip de suport (rol i forma d'actuar dins l'aula)
- Avaluació
- Metodologia d'aula per atendre la diversitat
- Seguretat, primers auxilis i prevenció d'accidents

- Educació per a la salut
- Filosofia 3/18: formació inicial i d'aprofundiment.
- Educació ambiental: ecoauditories, educació per al consum, horts escolars.
- Iniciació esportiva des d'una vessant educativa que atengui la diversitat i no sigui discriminatòria.
- Educació per a la salut de l'alumnat (professorat d'educació física)
- Creativitat i imaginació en aspectes artístics
- Llenguatge corporal al discurs musical

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

- Actualització científica i didàctica, metodològica i ús de recursos de totes les àrees que formen part de l'àmbit sociolingüístic.
- Tractament de llengües a l'aula i al centre en contextos plurilingües.
- Llengua i literatura catalanes i castellanen. Metodologia i didàctica centrades en l'enfocament comunicatiu, amb especial esment a la llengua oral, el foment de l'hàbit lector, la creativitat i l'avaluació.
- Actualització i didàctica de totes les àrees que formen part de l'àmbit científic i tecnològic
  - Treball de laboratori i experimentació
  - Disseny i realització de projectes de tallers
  - Sortides i itineraris de camp
  - Intercanvi d'experiències
- La intervenció assessora dels equips d'orientació educativa i psicopedagògica i dels departaments d'orientació
- Acció tutorial.
- Educació per a la convivència
  - Estratègies per a la millora de la convivència en el centres educatius: habilitats socials, educació emocional i resolució de conflictes. Igualtat de gènere.
- Plans d'actuació com a resposta a les necessitats específiques i a les adaptacions individuals, programacions d'aula,... per a l'adaptació i/o la diversificació del currículum.
- Educació per a la salut: prevenció de drogodependències, sida, nutrició i alimentació, i educació sexual i afectiva .
- Educació en comunicació: els mitjans de comunicació i Internet, criteris i estratègies per a la utilització com a usuari.
- Educació ambiental: ecoauditories, educació per al consum, horts escolars.
- Actualització didàctica i metodològica de les àrees d'educació física, artística i musical.
- Filosofia 3/18: formació inicial i d'aprofundiment

FORMACIÓ PROFESSIONAL:

- Actualització científica i tècnica de cada una de les famílies professionals
- Formació didàctica i pedagògica

EDUCACIÓ D'ADULTS

- Formació didàctica i metodològica dels diferents camps de coneixement
- Alfabetització i estratègies metodològiques per a l'ensenyament de la llengua
- Educació intercultural i coneixement de les diferents cultures de procedència de l'alumnat immigrant.
- Preparació per a l'educació a distància.

PROFESSORAT D'ENSENYAMENTS DE RÈGIM ESPECIAL.

Formació en temàtiques especialitzades de cada grup d'ensenyaments especials.

EQUIPS DIRECTIUS

- Formació inicial directors/es.
- Formació adreçada als equips directius (cap d'estudis, secretaris, directors,...)

ASPECTES GENERALS COMUNS AI PROFESSORAT DE TOTES LES ETAPES

- Professorat que s'incorpora a un nou lloc de feina, nova especialitat o noves funcions.
- *Tecnologies de la informació i comunicació:*
Integració curricular de les TIC (avaluació i ús de programari i recursos educatius ja existents, col·laboració i eines de comunicació, recerca i ús d'informació)
Formació bàsica o inicial en l'ús instrumental de les TIC.
Organització i optimització de recursos de TIC als centres.
Aprofundiment en eines (programari ofimàtic, determinades eines d'autor o llenguatges de programació).
Projectes d'intercanvi d'experiències i col·laboració entre centres.
- Atenció a la diversitat.
- Educació intercultural:
Atenció i acolliment lingüístic i cultural a l'alumnat nouvingut i/o d'incorporació tardana.
Coneixement dels diferents aspectes de cada una de les cultures de procedència de l'alumnat immigrant.
Educació per a la pau, el desenvolupament i la cooperació
Treball en xarxes amb diferents agents socials.
- Llengües estrangeres:
Formació relacionada amb el programa Portfolio de les llengües
Millora i actualització del coneixement de la llengua estrangera
Formació Pla pilot de centres amb seccions europees.
- Educació per a la convivència: igualtat de gènere
- Coherència de l'oferta formativa d'una mateixa temàtica a les diferents etapes i cicles.
- Difusió i informació de la dimensió internacional
- Educació per a la salut
- Prevenció i riscos laborals (veu , estrès, problemes posturals...)

3.2 OBJECTIUS.

A. *Contribuir a la millora de la qualitat de l'ensenyament mitjançant una formació permanent que incideixi, prioritàriament, en la formació didàctica per a la millora de la pràctica docent i de l'organització dels centres i del seu funcionament, basada en la reflexió teoricopràctica sobre l'exercici professional.*

Criteri d'avaluació: l'aplicació dels continguts treballats a la pràctica docent, la inclusió dins del disseny de l'activitat de fases d'aplicació i posterior anàlisi. L'augment d'activitats de la modalitat seminari que inclouen l'aplicació dels continguts treballats i la reflexió teoricopràctica. (L'avaluació concreta de la "incidència" de la formació i l'avaluació d'aquests aspectes ressenyats seran objectius del Pla pilot d'avaluació inclòs dins d'aquest mateix Pla.

B. *Oferir una formació diversificada que respongui tant a les necessitats del sistema educatiu com a les necessitats i interessos dels docents i dels centres educatius, donant més importància a aquells temàtiques recollides a les línies prioritàries que assenyalen l'actual marc legislatiu i aquest Pla de formació.*

Criteri d'avaluació: el nombre d'activitats formatives realitzades de les temàtiques prioritàries en comparació a altres temàtiques. L'augment del nombre d'activitats d'aquelles modalitats formatives que han estat menys utilitzades al passat Pla quadriennal.

C. *Contribuir als processos de normalització lingüística per mitjà de la formació permanent del professorat de tots el àmbits i nivells educatius i, especialment, en aquells que treballen la incorporació d'alumnes d'altres cultures.*

Criteris d'avaluació: la planificació, als diferents programes anuals, d'activitats formatives per als col·lectius de docents dels centres educatius que estan en un procés de normalització lingüística. La continuació de la formació dels/de les assessors/es o coordinadors/es que donen suport als processos de normalització. La realització d'activitats de formació sobre aquesta temàtica als centres educatius que tenen un elevat nombre d'alumnes d'altres cultures.

D. *Potenciar la col·laboració i la coordinació amb la Universitat i amb les diferents institucions relacionades amb la formació permanent del professorat, possibilitant, una oferta coherent, complementària i diversificada.*

Criteris d'avaluació: la utilització i potenciació dels mecanismes de coordinació existents, a més d'establir nous canals de coordinació per tal de complementar l'oferta formativa.

E. *Afavorir la participació del professorat, en el disseny d'activitats, programes i plans formatius i potenciar els mecanismes de participació del professorat als CEP.*

Criteri d'avaluació: la reformulació de la figura dels representants del claustre als centres de professors modificant i potenciant les seves funcions. La participació del professorat dins dels plans pilot d'avaluació i d'aplicació a la pràctica docent.

F.- *Potenciar la formació que faciliti els processos d'innovació educativa i, especialment, en el camp de l'aplicació educativa de les tecnologies de la informació, l'atenció a la diversitat i la comunicació i l'educació en valors en el marc de la interculturalitat.*

Criteris d'avaluació: la realització del Pla pilot d'aplicació a la pràctica docent. L'augment d'activitats que en el seu disseny inclouen una fase d'aplicació pràctica. L'augment d'activitats formatives de TIC i relacionades amb la interculturalitat, en relació al darrer Pla, que impliquin formació per a la innovació educativa més que informació.

G.- *Crear i aplicar mecanismes d'avaluació de la formació permanent que informin, prioritàriament, sobre l'assoliment dels objectius formatius explicitats a les activitats formatives, i sobre la influència de les activitats formatives en la millora de la qualitat de l'ensenyament i el funcionament dels centres educatius.*

Criteris d'avaluació: els plans pilots assenyalen els criteris.

H.- *Potenciar la participació del professorat de formació professional en activitats de formació específica, organitzades per la Conselleria d'Educació i Cultura o en col·laboració amb associacions empresarials, sindicals i professionals dels diferents sectors laborals.*

Criteris d'avaluació: l'augment d'activitats formatives i la diversitat d'aquestes atenent les diferents famílies professionals.

3.3 LÍNIES PRIORITÀRIES .

- **L'educació en valors.** Dirigida al professorat per tal d'adquirir competència en la formació de ciutadans, en la defensa de la igualtat i la convivència, en el desenvolupament de valors democràtics i de la interculturalitat des del respecte a la realitat múltiple de les Illes Balears. Formació en valors associats a la qualitat de vida personal i ambiental i al desenvolupament de models de convivència positiva entre homes i dones, són continguts propis que s'han de desenvolupar, també, en l'educació en valors dins de la formació permanent:

Educació intercultural. Els programes de formació dirigits al professorat en general i al professorat de suport han de contemplar una formació dirigida al coneixement sociocultural de l'alumnat que arriba de fora de les Illes, a la utilització d'estratègies i tècniques de gestió contra l'exclusió social i a favor d'una ciutadania intercultural, i a la formació en actituds i habilitats professionals i socials cap una competència pedagògica per aquest nou repte educatiu. Dins d'aquesta formació caldria tenir en compte la formació per a la pau i el desenvolupament i la relació amb altres institucions sense ànim de lucre per tal de coordinar esforços.

Educació per a la salut. Formació dirigida al professorat per tal d'adquirir habilitats que permetin desenvolupar una formació de l'alumnat sustentada en actituds i valors i que inclou els diferents àmbits de salut: físic, psíquic i social.

Igualtat de gènere i coeducació. La formació del professorat és un mitjà molt necessari en aquests moments per tal de sensibilitzar i conscienciar sobre l'abús de poder en las relacions de gènere i desenvolupar en la comunitat escolar conductes i habilitats que ens duguin cap a l'erradicació de la violència i les relacions d'igualtat i respecte pels drets humans i les persones.

- **Tecnologies de la informació i comunicació i educació a distància.** Formació del professorat orientada al desenvolupament de competències específiques i bàsiques tant en l'ús propi dels mitjans com en la seva aplicació didàctica. El programa d'educació a distància s'organitza donant suport al Projecte Xarxipèlag i desenvolupant una formació d'ampliació d'aquesta modalitat a altres àrees no relacionades amb les TIC i, per altra banda, proporcionant formació relacionada amb l'ampliació de les TIC a etapes educatives i matèries, tot fent incidència en l'experimentació a l'aula.
- **Atenció a la diversitat.** Formació dirigida al professorat en general i de suport per atendre alumnat amb necessitats educatives específiques, fent incidència en les estratègies d'actuació dins l'aula ordinària.
- **Formació professional.** Formació dirigida al professorat de FP que té una càrrega considerable d'aspectes pràctics relacionats amb els processos productius reals que es duen a terme en el nostre entorn productiu, ja que els estudis de formació professional han de capacitar a l'alumnat per tal de poder desenvolupar una tasca professional.
- **Ensenyaments de llengües.** Ja que en els contextos plurilingües es donarà prioritat a la formació per al tractament curricular de llengües en aspectes conjunts i a l'ensenyament del català i del castellà com a segona llengua.

Llengües estrangeres: implementació del Pla d'Acció Comunitari 2004-2006, a través del Portfolio i el pla d'experimentació, en els centres educatius de les seccions europees. Ensenyament de l'anglès a l'EI i primer cicle de l'EP.

Lectura i escriptura. Formació didàctica i metodològica des d'un enfocament comunicatiu.

3.4 PLANS PILOT

Les línies d'actuació prioritàries aconsellen fer èmfasi especial en determinats plans i programes que, per la seva naturalesa o projecció, cobren significació particular. Els designam com a plans pilot que, posteriorment, es concretaran en programes anuals, perquè contenen en el seu disseny la possibilitat d'esdevenir models autèntics d'actuacions formatives futures.

3.4.1 Pla d'aplicació a l'aula de la formació permanent del professorat.

Al pla quadriennal 2000-04 es fa especial incidència en que la FPP ha de contribuir a la millora de la qualitat de l'ensenyament.

A l'avaluació del Pla quadriennal, en els seus diferents apartats, es destaca la necessitat d'incidir en l'aplicació a l'aula dels continguts de les activitats formatives per tal de facilitar la integració dels continguts treballats a la pràctica docent quotidiana i a la manera de fer i de pensar del professorat. Igualment s'ha observat com moltes activitats formatives van dirigides a col·lectius de diferents etapes educatives, la qual cosa normalment suposa una dificultat d'aplicació d'aquests continguts.

Amb l'objectiu d'aprofundir en l'aplicació a l'aula dels continguts tractats a les activitats formatives s'estableix aquest Pla pilot que preveu dos cursos acadèmics d'experimentació i un de generalització dels resultats.

Els diferents programes del Pla seran coordinats pel SFPP i hi participaran els/les assessors/es dels CEP.

El Pla va dirigit a les activitats de les diferents modalitats formatives i el seguiment i l'avaluació es detallaran dins cada programa anual.

3.4.2 Pla d'avaluació de l'impacte de les activitats formatives.

L'objectiu d'aquest Pla és avaluar com les activitats formatives tenen una incidència i produeixen uns efectes o uns canvis en la pràctica docent i/o en el funcionament dels centres educatius.

Aquest Pla es realitzarà conjuntament amb altres comunitats autònomes de l'Estat espanyol, encara que cada una d'aquestes l'adaptarà a les seves peculiaritats.

El Pla tindrà una durada mínima de dos cursos acadèmics.

3.4.3 Centres amb seccions europees.

El pla experimental de centres amb seccions europees consisteix a reforçar l'horari dedicat a l'ensenyament de la llengua estrangera i a impartir part almenys d'una assignatura en aquesta llengua estrangera. Està adreçat a centres de primària i de secundària.

És un programa de formació i d'innovació que ajuda al desenvolupament d'una de les línies d'actuació prioritàries de la Conselleria d'Educació, previstes al Pla de Formació per a 2004-2008: l'ensenyament de les llengües estrangeres, que

també es converteix en un element fonamental per aconseguir els objectius del pla d'acció per a la promoció de les llengües estrangeres de la Comissió Europea, a més de la seva aportació per a la nostra incorporació a Europa.

La formació del professorat dels centres amb seccions europees és prioritària a l'hora d'aconseguir els objectius plantejats en aquest programa:

Augment dels coneixements de llengües estrangeres per part del nostre alumnat.

Afavorir la integració de l'alumnat en un marc d'educació multicultural i obert.

Potenciar la dimensió europea

Les necessitats de formació del professorat que participa en el programa s'adrecen tant al professorat de la llengua estrangera de la secció com al professorat de l'àrea de la secció. També és important la incorporació del projecte al context del centre, per la qual cosa l'equip directiu s'ha de preparar quant a l'organització del centre i a la relació fluida amb les famílies.

Tot això aconsella la necessitat d'un pla pilot de formació que abasti tots els aspectes esmentats i d'altres que es puguin plantejar a mida que es posa en pràctica l'experiència als diferents centres que han presentat el projecte.

L'objectiu de la formació és, en primer lloc, el seguiment del programa i, en segon lloc, la formació específica del professorat implicat. El disseny general d'aquesta formació consistirà bàsicament en:

- Unes jornades anuals amb l'objectiu de reflexionar conjuntament, avaluar del programa de SE i intercanviar materials i experiències.
- La realització anual de seminaris i cursos de formació, com activitats que s'han de dur a terme pels CEP.

3.5 SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA

La finalitat de supervisar la qualitat del Pla i dels programes és obtenir informació del seu desenvolupament en general i de les diverses activitats de formació en particular. El sistema que s'estableixi per fer el seguiment i l'avaluació ha de permetre informar l'Administració, les institucions formatives, el professorat que hi participa i els centres educatius dels resultats obtinguts als efectes de presa de les decisions pertinents.

Tot i la diversitat de programes formatius que dificulta establir un model únic d'avaluació, l'Administració educativa ha de coordinar les actuacions avaluatives i definir uns paràmetres que permetin, entre d'altres, considerar globalment el procés formatiu i valorar-ne, quantitativament i qualitativament, el desenvolupament i els resultats finals.

L'avaluació de les activitats formatives, ha de constituir un instrument de participació i d'implicació del professorat en el procés de formació que els permeti valorar el procés i alhora doni a conèixer als gestors de la formació i a les entitats organitzadores el seu grau de satisfacció amb la formació rebuda, el grau d'assoliment dels objectius didàctics de l'activitat i l'impacte de la formació en la pràctica docent.

Objectius de l'avaluació

- Proporcionar a l'Administració educativa informació referent al desenvolupament dels plans i programes de formació.
- Proporcionar a les institucions formatives i al professorat formador informació relativa a cada una de les activitats de formació.
- Possibilitar la participació i la implicació del professorat, en particular, i dels centres, en general, en el procés formatiu.
- Obtenir una informació que permeti als gestors i als organitzadors de la formació permanent la presa de decisions respecte a les modificacions que s'hi ha d'introduir, per a la consecució de les finalitats proposades.

Agents de l'avaluació

Del Pla i dels programes de formació.

La Comissió de Formació Permanent del Professorat de les Illes Balears.

Les subcomissions que es puguin crear amb la finalitat de fer-ne el seguiment.

Els departaments i serveis educatius de l'Administració.

La Direcció General d'Ordenació i Innovació mitjançant el Servei de Formació Permanent del Professorat.

Les institucions i les entitats que organitzen i gestionen les activitats de formació permanent.

De les activitats de formació

- El professorat que participa en la formació.
- Els centres docents, a través del professorat, l'alumnat i les famílies.
- El professorat formador.
- Les institucions, les entitats i els serveis i departaments de la Conselleria d'Educació i Cultura; que organitzen i gestionen les activitats de formació permanent.

Instruments d'avaluació

Del Pla i dels programes de formació.

- Informes de seguiment i valoració.
- Instruments específics de recollida de dades de cada activitat.
- Instruments de tractament de dades i anàlisi de resultats.

De les activitats de formació.

- Qüestionaris per obtenir informació quantitativa i qualitativa.
- Observació directa i entrevistes.
- Qüestionaris que informin sobre la repercussió de l'activitat de formació al centre

Planificació

La planificació de l'avaluació es desenvoluparà durant la primera part del curs escolar 2004-05, de manera que es pugui disposar d'un pla d'avaluació a la meitat del curs 2004-2005, el primer d'aplicació del present Pla de formació quadriennal.

El Pla d'avaluació haurà de preveure els següents aspectes, dels quals apuntam les línies generals:

Objecte de l'avaluació:

- El disseny i desenvolupament del Pla quadriennal de formació.

Aspectes per avaluar:

- Les diferents activitats de formació.
- El conjunt d'activitats formatives de cada institució.
- Els programes de formació.
- El Pla i les seves parts.

Temporització:

Curs 2004-2005

- Elaboració del Pla d'avaluació.
- Avaluació del programa anual.

Bienni 2005-2007

- Desenvolupament del Pla d'avaluació.
- Reformulació del Pla d'avaluació, d'acord amb el procés d'avaluació formativa.
- Avaluacions de programes anuals.

Curs 2007-2008

- Elaboració de l'informe final d'avaluació amb les conclusions, recomanacions i guies d'actuacions futures.

- Difusió del document.

Desenvolupament del procés d'avaluació

Un cop elaborat el document inicial de planificació, cal iniciar el procés d'implantació del disseny efectuat. S'ha de considerar aquest com a susceptible de ser modificat d'acord amb la reflexió continuada sobre el procés desenvolupat.

Elaboració i difusió de l'informe

El procés d'avaluació del Pla ha de concloure amb l'elaboració d'un informe final d'avaluació amb conclusions, recomanacions i guies d'actuacions futures i en què es reflecteixi també l'avaluació del propi procés d'avaluació. Tots els agents de l'avaluació en són els destinataris principals.